

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних відносин

ЗАТВЕРДЖУЮ

завідувач кафедри
міжнародних відносин

 А.М. Ключко

“ 15 ” серпня 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ (СИЛАБУС)

ОК. 1. АГРАРНЕ ТА ЕКОЛОГІЧНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Спеціальність: 201 Агрономія ОС «Магістр»

Освітня програма: Агрономія. Другий (магістерський) рівень

Факультет: *агротехнологій та природокористування*

2020– 2021 навчальний рік

Робоча програма з дисципліни «Аграрне та екологічне право» для студентів спеціальності
201 Агрономія ОС «Магістр».

Розробники:

Ст. викладач Петрова Н.О.

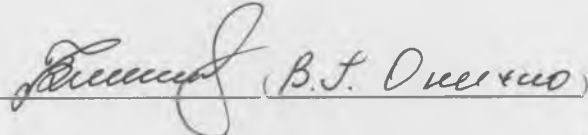
Робочу програму схвалено на засіданні кафедри міжнародних відносин

Протокол від “_15_” “_06_” 2020 року №_12_

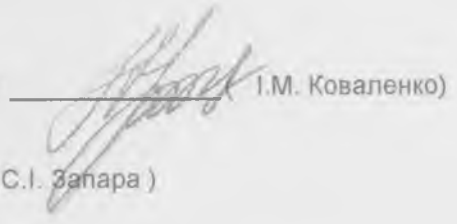
Завідувач кафедри міжнародних відносин А.М. Ключко
(підпис)

Погоджено:

Гарант освітньої програми

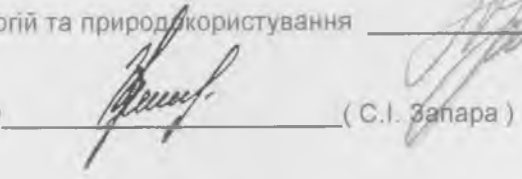

Декан факультету агротехнологій та природокористування

І.М. Коваленко)

Декан юридичного факультету

(С.І. Запара)

Методист відділу якості освіти,
ліцензування та акредитації

Зареєстровано в електронній базі: дата: 03.07 2020 р.

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, ОС	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів в семестрі 3	Галузь знань: (шифр і назва) 20 Аграрні науки та продовольство	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 201 Агрономія	Рік підготовки:	
Змістових модулів: 4		2020-2021-й	
		Курс денне/заочне 1/1	
		Семестр 1	
Загальна кількість годин(денна/заочна) – 90/90		Лекції	
	ОС: <i>Магістр</i>	14 год.	4
		Практичні, семінарські	
		30 год.	4
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		46 год.	82 год.
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю:	
		залік	

Примітка: Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання - 49%/51% (44/46)

для заочної форми навчання – 9%/91% (8/82)

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формування у студентів знань та вмінь з аграрного та екологічного права, оволодіння знаннями та навиками використання та застосування діючого законодавства для використання та застосування у сфері агрономії, які безпосередньо або за аналогією можуть бути використані для вирішення юридичних ситуацій, під час здійснення професійної діяльності.

Завдання:

- формування та закріплення у студентів знань теоретичних основ правового регулювання відносин у сфері вирощування, виробництва сільськогосподарської продукції, вивчення механізму правового регулювання та захисту суспільних відносин, що виникають у сфері використання та відновлення земельних ресурсів, охорони навколишнього природного середовища;
- набуття навичок аналізувати й тлумачити чинне аграрне та екологічне законодавство, застосовувати його на практиці, при здійсненні професійної діяльності;
- ознайомлення з основними правовими положенням створення та функціонування різних організаційно-правових форм діяльності та господарювання у сфері виробництва сільськогосподарської продукції;
- набуття знань щодо правового забезпечення виробництва безпечної та якісної, а також екологічної та органічної сільськогосподарської продукції.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Студент має знати:

1. Систему аграрного та екологічного законодавства, зокрема, направлено на виробництво екологічно-безпечної продукції рослинництва;
2. Основні правові положення аграрного та екологічного права, аналізувати, застосовуючи методи аналізу та синтезу, здатність абстрактного мислення;
3. Зміст норм аграрного та екологічного законодавства;
4. Підстави, умови і порядок набуття і реалізації прав на природні (земельні) ресурси;
5. Методологічні, доктринальні, конституційні основи правового регулювання аграрних та екологічних відносин в Україні і на цій основі мати знання щодо основних форм, шляхів і наслідків здійснення аграрної реформи в Україні;
6. Особливості об'єктів, суб'єктів, змісту, видів аграрних правовідносин, їх юридичну природу;
7. Функції держави та територіальних громад у сфері інституційного і функціонального регулювання аграрних відносин;
8. Правові форми використання та охорони земель сільськогосподарського призначення суб'єктами аграрного підприємництва та аграрного права, способи регулювання аграрних ринків;
9. Правову регламентацію способів та напрямків екологізації аграрного виробництва, правове забезпечення продовольчої безпеки.

Студент повинен вміти:

1. Використовувати правову фахову інформацію, отриману з офіційних правових джерел та від фахівців й експертів різних галузей;
2. Обирати, обґрунтовувати та використовувати результати передових наукових досліджень та останніх змін у законодавстві для підвищення інтенсивності технологій вирощування сільськогосподарських культур;
3. Розробляти практичні рекомендації щодо застосування агротехнологій для впровадження їх у виробництво на основі діючого законодавства;
4. Самостійно або за допомогою визначати, ставити завдання, робити висновки, окреслювати обов'язки, відповідно до діючого законодавства та локальних актів, наполегливо їх виконувати;
5. Розуміти та визначати сутність сучасних організаційно-правових проблем агрономії, науково-технічну політику в межах виробництва екологічно-безпечної продукції рослинництва;
6. Здійснювати діяльність, функціонування в нестандартних, нетипових правових ситуаціях, нести соціальну і етичну відповідальність за прийняті рішення;
7. Створювати різні організаційно-правові форми діяльності та господарювання у сфері вирощування якісної та безпечної, екологічної та органічної сільськогосподарської продукції для автономного фахового функціонування у професії;
8. Надавати результати аналізу та синтезу діючого законодавства та правових проблем у сфері аграрного та екологічного права у формі рефератів, публікацій та публічних обговорень;
9. Проводити теоретичний аналіз правових явищ і тенденцій у сфері виробництва і реалізації сільськогосподарської продукції, надання послуг сільськогосподарським товаровиробникам, використання та охорони земель сільськогосподарського призначення в Україні і на цій основі формувати свій загальний і професійний світогляд щодо реформування аграрних і земельних відносин, системи, структури і змісту аграрного права України, місця та ролі органів державної влади та місцевого самоврядування у сфері регулювання аграрних відносин, захисту суб'єктивних аграрних прав;
10. Самостійно формулювати свої думки, ідеї, висновки, рекомендації на фоні світових інтеграційних процесів у сфері економіки, права та суспільства із застосуванням міжнародного досвіду правового регулювання у сфері екологічного, органічного вирощування продукції рослинництва.

2. Програма навчальної дисципліни
Затверджено Вченою Радою СНАУ протокол № 8 від 28. 12. 2016р.

Змістовий модуль 1. Аграрне та екологічне право в правовій системі України.

Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права.

Предмет, методи, принципи і система аграрного та екологічного права.

Джерела аграрного та екологічного права. Поняття і види джерел аграрного права. Закони як джерела аграрного та екологічного права. Підзаконні акти як джерела аграрного та екологічного права.

Внутрішньогосподарські локальні акти як джерела аграрного та екологічного права.

Засоби вдосконалення аграрного законодавства.

Змістовий модуль 2. Правові засади реформування земельних та майнових відносин

Тема 2. Правовий режим сільськогосподарських земель.

Загальна характеристика правового режиму земель в Україні (поняття правого режиму земель, цільове призначення та функціональне використання земель, поділ земель на категорії).

Право власності на сільськогосподарські землі.

Права на користування сільськогосподарськими землями.

Державне та самоврядне регулювання відносин у сфері використання та охорони сільськогосподарських земель.

Особливості правової охорони сільськогосподарських земель в Україні.

Тема 3. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК

Загальні питання ринкових перетворень на селі

Правове регулювання приватизації в АПК

Правове регулювання паювання

Правові засоби формування інфраструктури аграрного ринку.

Змістовний модуль 3. Правові засади управління в АПК та відповідальність за правопорушення

Тема 4. Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України

Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.

Форми і методи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві.

Правова регламентація державної підтримки сільського господарства*.

Система та правове становище органів, що здійснюють державну регулятивну діяльність у сільському господарстві.

Державне регулювання та правове забезпечення продовольчої безпеки*.

Правове забезпечення виробництва безпечної та якісної сільськогосподарської продукції*.

Екологізація аграрного виробництва: органічне сільськогосподарське виробництво та його правова регламентація*. Правові засади використання ГМО при виробництві сільськогосподарської продукції та продуктів харчування*.

Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки, членства у СОТ.

Тема 5. Відповідальність за порушення аграрного та екологічного законодавства

Поняття відповідальності за порушення аграрного та екологічного законодавства

Дисциплінарна відповідальність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві

Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств

Майнова відповідальність за аграрні правопорушення

Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства

Змістовний модуль 4. Особливості правового статусу окремих суб'єктів аграрного права

Тема 6. Правове становище господарських товариств в АПК

Поняття та загальна характеристика правового становища господарських товариств в АПК

Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств
 Правовий статус сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю
 Особливості правового статусу найманих працівників у сільськогосподарських акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю
 Особливості ліквідації сільськогосподарських акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю

Тема 7. Правове становище сільськогосподарських кооперативів.

Правові передумови розвитку сільськогосподарської кооперації
 Правове регулювання кооперації в Україні
 Поняття та основні ознаки сільськогосподарських кооперативів. Види кооперативів.
 Принципи діяльності сільськогосподарських кооперативів.
 Кооперативні підприємства та їх об'єднання.
 Право власності сільськогосподарських кооперативів. Фонди.
 Реорганізація та ліквідація.

Тема 8. Правове становище особистих селянських та фермерських господарств.

Поняття та основні ознаки особистих селянських та фермерських господарств.
 Порядок створення особистих селянських та фермерських господарств.
 Склад, права та обов'язки членів особистих селянських та фермерських господарств.
 Правовий режим майна особистих селянських та фермерських господарств.
 Господарська діяльність особистих селянських та фермерських господарств
 Умови та порядок припинення особистих селянських та фермерських господарств

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	Усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		сем	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовний модуль 1. Аграрне та екологічне право в правовій системі України.												
Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права.	8	2	2			4	12	2				10
Змістовний модуль 2. Правові засади реформування земельних та майнових відносин												
Тема 2. Правовий режим сільськогосподарських земель.	12	2	4			6	10					10
Тема 3. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК	12	2	4			6	10					10
Змістовний модуль 3. Правові засади управління в АПК та відповідальність за правопорушення												

Тема 4. Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України	10		4			6	10					10
Тема 5. Відповідальність за порушення аграрного та екологічного законодавства	12	2	4			6	10					10
Разом за модулем 1	54	8	18			28	52	2				50
Модуль 2												
Змістовний модуль 4. Особливості правового статусу окремих суб'єктів аграрного права												
Тема 6. Правове становище господарських товариств в АПК	14	2	4			8				2		10
Тема 7. Правове становище сільськогосподарських кооперативів.	12	2	4			6		2		2		12
Тема 8. Правове становище особистих селянських та фермерських господарств.	10	2	4			4						10
Разом за модулем 2	36	6	12			18	40	2		4		32
Усього годин з курсу за семестр	90	14	30			46	90	4		4		82

**5. Теми та план лекційних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми та план	К - сть годин
1	Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права. 1. Предмет, методи, принципи і система аграрного та екологічного права. Система аграрного права. 2. Джерела аграрного права. Поняття і види джерел аграрного права. Закони як джерела аграрного права. Підзаконні акти як джерела аграрного права.	2
2	Тема 2. Правовий режим сільськогосподарських земель. 1. Загальна характеристика правового режиму земель в Україні (поняття правового режиму земель, цільове призначення та функціональне використання земель, поділ земель на категорії). 2. Правовий режим землі як основного національного багатства України. 3. Поняття юридичні ознаки, види та функціональне використання сільськогосподарських земель як об'єкта земельних правовідносин. 4. Право власності на сільськогосподарські землі. 5. Права на користування сільськогосподарськими землями.	2

3	Тема 3. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК 1. Загальні питання ринкових перетворень на селі 2. Правове регулювання приватизації в АПК. 3. Правове регулювання паювання майна 4. Правове регулювання паювання землі	2
2	Тема 4. Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України 1. Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві. 2. Форми і методи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві. 3. Правова регламентація державної підтримки сільського господарства*. 4. Система та правове становище органів, що здійснюють державну регулятивну діяльність у сільському господарстві. 5. Державне регулювання та правове забезпечення продовольчої безпеки*. 6. Правове забезпечення виробництва безпечної та якісної сільськогосподарської продукції*. 7. Екологізація аграрного виробництва: органічне сільськогосподарське виробництво та його правова регламентація*. Правові засади використання ГМО при виробництві сільськогосподарської продукції та продуктів харчування*.	
3	Тема 5 Відповідальність за порушення аграрного та екологічного законодавства 1. Поняття відповідальності за порушення аграрного та екологічного законодавства 2. Дисциплінарна відповідальність осіб, зайнятих у сільськогосподарському виробництві 3. Матеріальна відповідальність працівників сільськогосподарських підприємств 4. Майнова відповідальність за аграрні правопорушення	2
4	Тема 6 Правове становище господарських товариств в АПК 1. Поняття та загальна характеристика правового становища господарських товариств в АПК 2. Правовий статус сільськогосподарських акціонерних товариств 3. Правовий статус сільськогосподарських товариств з обмеженою відповідальністю	2
6	Тема 7 Правове становище сільськогосподарських кооперативів. 1. Правові передумови розвитку сільськогосподарської кооперації 2. Правове регулювання кооперації в Україні 3. Поняття та основні ознаки сільськогосподарських кооперативів. Види кооперативів.	2
7	Тема 8. Правове становище особистих селянських та фермерських господарств. 1. Поняття та основні ознаки особистих селянських та фермерських господарств. 2. Порядок створення особистих селянських та фермерських господарств. Умови та порядок припинення особистих селянських та фермерських господарств 3. Склад, права та обов'язки членів особистих селянських та фермерських господарств.	2
	Разом	14

**5. Теми та план лекційних занять
(для заочної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми та план	К - сть годин
1	Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права. 1. Предмет, методи, принципи і система аграрного та екологічного права. Система аграрного права. 2. Джерела аграрного права. Поняття і види джерел аграрного права. Закони як джерела аграрного права. Підзаконні акти як джерела аграрного права.	2
2	Тема 7. Правове становище сільськогосподарських кооперативів. 1. Правові передумови розвитку сільськогосподарської кооперації 2. Правове регулювання кооперації в Україні 3. Поняття та основні ознаки сільськогосподарських кооперативів. Види кооперативів.	2
	Разом	4

**6. Теми практичних занять
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми	Кільк. годин
1	Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права.	2
2	Правовий режим сільськогосподарських земель.	4
3	Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК	4
4	Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України	4
5	Відповідальність за порушення аграрного законодавства	4
6	Правове становище господарських товариств в АПК	4
7	Правове становище сільськогосподарських кооперативів.	4
8	Правове становище особистих селянських та фермерських господарств.	4
	Разом	30

**6. Теми практичних занять
(для заочної форми навчання)**

№ теми	Назва теми	Кільк. годин
6	Правове становище господарських товариств в АПК	2
7	Правове становище сільськогосподарських кооперативів.	2
	Разом	4

**7. Самостійна робота
(для денної форми навчання)**

№ з/п	Назва теми та питання	Кільк. годин
1	Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права. Засоби вдосконалення аграрного законодавства	4
2	Тема 2. Правовий режим сільськогосподарських земель. Особливості правової охорони сільськогосподарських земель в Україні.	6
3	Тема 3. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК Правові засоби формування інфраструктури аграрного ринку.	6
4	Тема 4. Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки, членства у СОТ.	6

5	Тема 5. Відповідальність за порушення аграрного екологічного законодавства Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства	6
6	Тема 6. Правове становище господарських товариств в АПК Особливості правового статусу найманих працівників у сільськогосподарських акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю. Особливості ліквідації сільськогосподарських акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю	8
7	Тема 7. Правове становище сільськогосподарських кооперативів. Реорганізація та ліквідація сільськогосподарських кооперативів.	6
8	Тема 8. Правове становище особистих селянських та фермерських господарств. Умови та порядок припинення особистих селянських та фермерських господарств.	4
	Разом	46

7. Самостійна робота (для заочної форми навчання)

№ з/п	Назва теми та питання	Кільк. годин
1	Тема 1. Поняття, предмет, система, джерела аграрного та екологічного права. Засоби вдосконалення аграрного законодавства	10
2	Тема 2. Правовий режим сільськогосподарських земель. Особливості правової охорони сільськогосподарських земель в Україні.	10
3	Тема 3. Правове регулювання переходу до ринкових відносин в АПК Правові засоби формування інфраструктури аграрного ринку.	10
4	Тема 4. Державна регулятивна діяльність у сільському господарстві України Поняття, сутність і принципи державної регулятивної діяльності в сільському господарстві Державний вплив на сільськогосподарське виробництво та інші галузі АПК в умовах ринкової економіки, членства у СОТ.	10
5	Тема 5. Відповідальність за порушення аграрного екологічного законодавства Адміністративна відповідальність за порушення аграрного законодавства	10
6	Тема 6. Правове становище господарських товариств в АПК Особливості правового статусу найманих працівників у сільськогосподарських акціонерних товариствах і товариствах з обмеженою відповідальністю. Особливості ліквідації сільськогосподарських акціонерних товариств і товариств з обмеженою відповідальністю	10
7	Тема 7. Правове становище сільськогосподарських кооперативів. Реорганізація та ліквідація сільськогосподарських кооперативів.	12
8	Тема 8. Правове становище особистих селянських та фермерських господарств. Умови та порядок припинення особистих селянських та фермерських господарств.	10
	Разом	82

8. Методи навчання

1. Методи навчання за джерелом знань:

- 1.1. Словесні: розповідь, пояснення, бесіда (евристична і репродуктивна), лекція
- 1.2. Наочні: демонстрація, ілюстрація.
- 1.3. Практичні: практична робота.

2. Методи навчання за характером логіки пізнання.

- 2.1. Метод порівняльного правознавства (компаративний метод) - полягає у вивченні та використанні правового регулювання схожих правовідносин у різних правопорядках та правових системах з урахуванням не лише юридичного змісту того чи іншого правового інституту, а й причини його появи в

									(70+15)		
4	4	4	4	4	7	7	7				
T6	T7	T8	T9	T10	T14	T15					
3	3	3	3	3	7	7					

(заочна форма навчання)

Поточне тестування та самостійна робота									Разом за модулі та СРС	Сума
Модуль 1 – 35 балів					Модуль 1 – 35 балів					
T1	T2	T3	T4	T5	T11	T12	T13		85 (70+30)	100
4	4	4	4	4	7	7	7			
T6	T7	T8	T9	T10	T14	T15				
3	3	3	3	3	7	7				

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
69-74	D		
60-68	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки щодо проведення практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Аграрне та екологічне право» / Суми, 2019 рік, 61 с.
2. Аграрне та екологічне право: конспект лекцій / Суми, 2019 рік, 93 с.

12. Рекомендована література Основна

1. Аграрне право: підручник / В.М. Корнієнко, Г.С. Корнієнко, І.М. Кульчій та ін.; за ред. А.М. Статівки. Вид. 2-ге, змін. Харків: Право, 2019. 416 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
2. Екологічне право України : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А. П. Гетьмана та М. В. Шульги. — Х. : Право, 2009. — 328 с. URL: http://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/KNIGI_2009_2/Ekologija_2009.pdf
3. Правова охорона довкілля: сучасний стан та перспективи розвитку: монографія / А. П. Гетьман, А. К. Соколова, Г. В. Анісімова та ін.; за ред. А. П. Гетьмана. Харків: Право, 2014. 784 с
4. Жушман, В. П. Аграрне право та законодавство України. (В питаннях та відповідях) [Текст] : навчально-практичний посібник / В. П. Жушман. - 4-те вид. - Х. : Одиссей, 2008. - 736 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
5. Natalia O. Petrova, Valentyna V. Nezhevelo, Alyona M. Klochko, Ksenia V. Blyumska-Danko and Ruslana I. Cramar Features and Problematic Aspects of Food Safety in the Integration of

Ukraine into the EU/ // Journal of Engineering and Applied Sciences Year:2017 Volume: 12. -Issue: 18. – P. 4787-4791. URL: <http://repo.snau.edu.ua/handle/123456789/5228>

6. Elisa Morgera Carmen Bullón Caro Gracia Marín Durán. Organic agriculture and the law. FOOD AND AGRICULTURE ORGANIZATION OF THE UNITED NATIONS Rome, 2012. URL: <http://www.fao.org/3/a-i2718e.pdf>
7. Susie Jacobs Agrarian reform. Current Sociology Review Article №. 61(5-6). P. 862-885
8. Valdes, Alberto and Foster, William, The Agrarian Reform Experiment in Chile: History, Impact, and Implications (August 27, 2014). IFPRI Discussion Paper 1368. Available at SSRN: <https://ssrn.com/abstract=2486811> or <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.2486811>
9. Feitshans, T. (2016). Agricultural and Agribusiness Law. London: Routledge, <https://doi.org/10.4324/9781315733814> (<https://www.taylorfrancis.com/books/9781315733814>)
10. Петрова Н.О. Аграрні розписки як додаткова форма доступу до фінансових ресурсів виробників сільськогосподарської продукції / Н.О. Петрова // Актуальні питання вітчизняної юридичної науки: матеріали Четвертої Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Суми, 13-14 квітня 2017 р. – С. 174-178.
11. Петрова Н.О. Правове регулювання у сфері оцінки впливу на довкілля: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку. – Виконання Україною міжнародних зобов'язань з охорони довкілля крізь призму Угоди про асоціацію з Європейським Союзом : матер. міжнар. наук.-практич. конф. (м. Київ, 22 квітня 2019 року. – Київ : ВГО «Українська асоціація міжнародного права», 2019. С. 94-99
12. Петрова Н.О. Проблеми розвитку сільських територій в сучасних умовах / Н.О. Петрова // Актуальні проблеми соціального права. Еволюція правового регулювання аграрних, земельних та екологічних відносин. Матеріали міжнар. наук.-практ. конференції (м. Львів, 18 листопада 2016 р.). за заг. ред. П. Д. Пилипенка – Львів, 2016. – С. 252 – 256.
13. Петрова Н.О. Окремі питання державної підтримки фермерських господарств / Н.О. Петрова // Модернізація національної системи управління державним розвитком: виклики і перспективи : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. 8–9 грудн. 2016 р. Ч. 1. – Тернопіль : Крок, 2016. – С. 289-291.
14. Петрова Н.О. Особливості створення фермерського господарства / Н.О. Петрова // Науково-практична конференція для студентів, аспірантів та викладачів СНАУ., квітень 2016 р. С. 189
15. Петрова Н.О. Окремі аспекти забезпечення продовольчої безпеки в Україні / Н.О. Петрова // Всеукраїнська конференція юридичного факультету СНАУ. - 2016 р. – С. 128-131
16. Петрова Н. О. Державна підтримка фермерських господарств у сучасних умовах / Н. О. Петрова // Приватне та публічне право. – Суми : СНАУ, 2017. – №3. – С. 84-87. [Електронний ресурс].
17. Коваленко, Тетяна Олександрівна. Правове регулювання господарської діяльності в агропромисловому комплексі України [Текст] : навчальний посібник / Т. О. Коваленко, С. І. Марченко. - К. : Юрінком Інтер, 2015. - 296 с. (Наявна в бібліотеці СНАУ)
18. Правознавство: навчальний посібник : у 2 т. \ за заг.ред. М.П.Курила. – Суми: СНАУ, 2016 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
19. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти) [Текст] : [навч. посіб.] / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Юрайт, 2014. - 351 с.
20. Аграрне право (оглядові лекції, нормативно-правові акти) [Текст] : [навч. посіб.] / А. М. Статівка, В. Ю. Уркевич ; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - Харків : Юрайт, 2014. - 351 с.
21. Аграрне право [Текст] : підручник / В. П. Жушман [та ін.] ; за ред. проф. В. П. Жушмана, А. М. Статівки ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. - Х. : Право, 2010. - 294 с.(наявна в бібліотеці СНАУ)
22. Аграрне право України : підруч. / за ред. В. М. Гайворонського, В. П. Жушмана. — Х. : Право, 2003. — 236 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
23. Загальні засади правового регулювання сільського господарства України [Текст] : збірник нормативно-правових актів / упор. В. І. Курило [та ін.]. - К. : Магістр-XXI сторіччя, 2008. - 514 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
24. Правове регулювання сільського зеленого туризму [Текст] : нормативно-законодавче видання / В. Васильєв [та ін.]. ; МБФ "Хайфер Проджект Інтернешенл". - Київ : [б. в.], 2009. - 80 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
25. Іваненко, Дмитро Дмитрович. Адміністративно-правове регулювання відносин у сфері державної реєстрації прав на земельні ділянки в Україні та Німеччині: порівняльно-правовий аспект [Текст] : монографія / Д. Д. Іваненко, А. Г. Мартин ; Сумський державний університет. - Суми : ВВП "Мрія", 2018. - 174 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
26. Жушман, В. П. Аграрне право та законодавство України. (В питаннях та відповідях) [Текст] : навчально-практичний посібник / В. П. Жушман. - 4-те вид. - Х. : Одиссей, 2008. - 736 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
27. Аграрное, земельное и экологическое право Украины. Общие части учебных курсов [Текст] : учебное пособие. - Х. : ООО "Одиссей", 2001. - 400с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
28. Аграрне право України [Текст] : практикум. - К. : Юрінком Інтер, 2001. - 256с.

29. Аграрне право України : підручник / Ред. В. М. Гайворонський, В. П. Жушман. - Х. : Право, 2003. - 240 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
30. Аграрне право України [Текст] : підручник / За ред. В. З. Янчук. - 2-е вид., перероб. і доп. - К. : Юрінком Інтер, 2000. - 720с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
31. Янчук, В. З. Аграрне право (оглядові лекції, практичні завдання, нормативні акти) [Текст] : навчально-методичний посібник / В. З. Янчук, А. М. Статівка. - Х. : Ксілон, 2000. - 240с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
32. Аграрне право [Текст] : навчальний посібник / Т. П. Капінос [та ін.]. - К. : Аграрна освіта, 2009. - 376 с. (наявна в бібліотеці СНАУ)
33. Аграрне та екологічне право України : історія і сучасність : каталог виставки. — Харків : [б. в.], 1999. — 101 с.
34. Гайворонський В. М. Аграрне право України : підруч. для студ. юрид. спеціальностей вищ. закл. освіти / В. М. Гайворонський, В. П. Жушман. — Х. : Право, 2003. — 240 с.
35. Аграрное, земельное и экологическое право Украины : общие части учебных курсов : учеб. пособ. // ред. О. О. Погребного, И. И. Каракаша. — Х. : ООО "Одиссей", 2000. — 368 с.
36. Аграрное и экологическое законодательство России и СНГ (сравнительно-правовой анализ) / ред. С. А. Боголюбова, Е. Л. Мининой. — М. : Издательство НОРМА, 1999. — 240 с.
37. Аграрное право : учеб. / под. ред. С. А. Боголюбова, Е. Л. Мининой. — М. : Эксмо, 2008. — 368 с.
38. Гаєцька-Колотило Я. З. Аграрне право України : навч. посіб. / Я. З. Гаєцька-Колотило, Н. В. Ільків. — К. : Істина, 2008. — 184 с.
39. Запорожец А. М. Аграрное право / Анатолий Митрофанович Запорожец. — Х. : Консум, 1997. — 109 с.
40. Козырь М. И. Аграрное право России : проблемы становления и развития / М. И. Козырь. — М. : Право и государство. - 2003. — 208 с.
41. Козырь М. И. Аграрное право России : состояние, проблемы и тенденции развития / М. И. Козырь. — [2-е изд., перераб. и доп.] — М. : Норма, 2008. — 336 с.
42. Крупка Ю. М. Аграрне право України : навч. посіб. для дистанц. навчання / Юрій Миколайович Крупка ; за наук. ред. Н. Р. Малишевої — К. : Університет "Україна", 2006. — 160 с.
43. Інвестиційна діяльність у сільському господарстві: правові аспекти : монографія / Інститут держави і права ім. В. М.Корецького НАН України / В.І. Семчик (ред.). — К. : Юридична думка, 2008. — 252 с.
44. Організаційно-правові форми господарювання в АПК : визначення та особливості. — К. : ІАЕ УААН, 2000. — 36 с.
45. Організаційно-правові питання аграрної реформи в Україні : монографія / [кол. авторів] ; за ред. В. І. Семчика. — К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2003. — 280 с.
46. Організаційно-правові проблеми розвитку аграрного і земельного ринків в Україні [наукова доповідь]. — К. : Інститут держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2005. — 88 с.
47. Правовые проблемы земельной и аграрной реформы в странах Центральной и Восточной Европы, России, Белоруси, Украины и других странах СНГ, государствах Балтии : Тезисы докладов Междун. конгресса, (Минск, 9-10 сент. 1999 г.) — Мн. : БГЭУ, 1999. - 295 с.
48. Збарський В. К., Алексеева Ю. Ю. Перспективи розвитку сімейних фермерських господарств в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. № 19, ч. 1. С. 156-161.

Довідкова література:

1. Великий енциклопедичний юридичний словник / ред. Ю. С. Шемшученко. — К. : Юридична думка, 2007. — 992 с.
2. Терміни і поняття в законодавстві України : наук.-практ. словник-довідник / О. Ф. Скакун, Д. О. Бондаренко. — Х. : Еспада, 2003. — 512 с.
3. Типові форми юридичних документів : договори, контракти, угоди, акти, позовні заяви, нормативні матеріали / [упор. М. В. Стаматіна]. — Х. : РВФ "Арсіс, ЛТД", 2003. — 831 с.
4. Юридична енциклопедія : в 6 т. / Ю. С. Шемшученко [та ін.] — К. : Вид-во "Українська енциклопедія" ім. М. П. Бажана, 1998.
5. Юридичні терміни : тлумачний словник / [В. Г. Гончаренко, П. П. Андрушко, Т. П. Базова та ін.] — К. : Либідь, 2004. — 320 с.

Нормативно – правові акти

1. Про стимулювання розвитку сільського господарства на 2001—2004 роки : Закон України від 18 січня 2001 р. [із наступними змінами і доповненнями] // Урядовий кур'єр. — 2001. — № 32. — 20 лют.

2. Про основні засади державної аграрної політики на період до 2015 року : Закон України від 18 жовтня 2005 року № 2982-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 1. — Ст. 17.
3. Про охорону навколишнього природного середовища: Закон України від 25.06.1991 р. № 1264-XII. Дата оновлення: 12.10.2018р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>
4. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року: Закон України від 28.02.2019 р. № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#n14>
5. Про виконання земельного законодавства при реформуванні аграрного сектора економіки : Постанова Верховної Ради України від 11 січня 2000 року // Голос України. — 2000. — 14 січ.
6. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки : Указ Президента України від 3 грудня 1999 року // Урядовий кур'єр. — 1999. — 8 груд.
7. Про охорону навколишнього природного середовища : Закон України від 25 червня 1991 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 41. — Ст. 546.
8. Лісовий кодекс України в редакції Закону України від 8 лютого 2006 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2006. — № 21. — Ст. 170.
9. Водний кодекс України від 6 червня 1995 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 1995. — № 24. — Ст. 189.
10. Земельний кодекс України від 25 жовтня 2001 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 3—4. — Ст. 27.
11. Кодекс України про надра від 27 липня 1994 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 1994. — № 36. — Ст. 340.
12. Про охорону атмосферного повітря : Закон України від 21 червня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. — 2001. — № 48. — Ст. 252.
13. Про тваринний світ : Закон України від 13 грудня 2001 року // Відомості Верховної Ради України. — 2002. — № 14. — Ст. 97.
14. Про природно-заповідний фонд : Закон України від 16 червня 1992 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 34. — Ст. 502.
15. Про захист рослин : Закон України від 14 жовтня 1998 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 1998. — № 50—51. — Ст. 310.
16. Про екологічну мережу України : Закон України від 24 червня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 45. — Ст. 502.
17. Про оренду землі : Закон України від 2 жовтня 2003 року [із змінами та доповненнями] // Урядовий кур'єр. — 2003. — № 208. — 5 листоп.
18. Про розмежування земель державної та комунальної власності : Закон України від 5 лютого 2004 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 35. — Ст. 411.
19. Про оцінку земель : Закон України від 11 грудня 2003 року із змінами та доповненнями // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 15. — Ст. 229.
20. Про охорону земель : Закон України від 19 червня 2003 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 39. — Ст. 349.
21. Про державний контроль за використанням та охороною земель : Закон України від 19 червня 2003 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 39. — Ст. 350.
22. Про іпотеку : Закон України від 5 червня 2003 року [із змінами та доповненнями] // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 38. — Ст. 313.
23. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обмежень : Закон України від 1 липня 2004 року // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 51. — Ст. 553.
24. Про меліорацію земель : Закон України від 14 січня 2000 року // Урядовий кур'єр. — 2000. — 16 лют.
25. Про порядок виділення в натурі (на місцевості) земельних ділянок власникам земельних часток (паїв) : Закон України від 5 червня 2003 року // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 38. — Ст. 314.
26. Про сільськогосподарську кооперацію : Закон України від 17 липня 1997 р. // Відомості Верховної Ради України. — 1997. — № 39. — Ст. 261.
27. Про колективне сільськогосподарське підприємство : Закон України від 14 лютого 1992 року // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 20. — Ст. 272.
28. Про фермерське господарство : Закон України від 19 червня 2003 року // Урядовий кур'єр. — 2003. — 28 серп.
29. Про внесення змін до Земельного кодексу України щодо заборони продажу земель сільськогосподарського призначення до прийняття відповідних законодавчих актів : Закон України від 19 грудня 2006 року // Відомості Верховної Ради України. — 2007. — № 9. — Ст. 7.
30. Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва : Указ Президента України від 10 листопада 1994 року // Збірник Указів Президента України. — 1994. — № 4.
31. Про порядок паювання земель, переданих у колективну власність сільськогосподарським підприємствам і організаціям : Указ Президента України від 8 серпня 1995 року // Урядовий кур'єр. — 1995. — 12 серп.

32. Про гарантування захисту економічних інтересів та поліпшення соціального забезпечення селян—пенсіонерів, які мають право на земельну частку (пай) : Указ Президента України від 15 грудня 1998 року // Голос України. — 1998. — № 244. — 19 груд.

33. Про невідкладні заходи щодо прискорення реформування аграрного сектора економіки : Указ Президента України від 3 грудня 1999 року // Урядовий кур'єр. — 1999. — 8 груд.

34. Про додаткові заходи щодо соціального захисту селян — власників земельних ділянок та земельних часток (паїв) : Указ Президента України від 2 лютого 2002 року // Урядовий кур'єр. — 2002. — № 30. — 14 лют.

35. Про затвердження Порядку реєстрації договорів оренди земельної частки (паю) : Постанова Кабінету Міністрів України від 24 січня 2000 р. // Урядовий кур'єр. — 2000. — 28 січн.

Інформаційні ресурси

1. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
2. <https://agro.me.gov.ua/ua> Інформаційно-аналітичний портал АПК України
3. <http://portal.rada.gov.ua> - Офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
4. <http://www.urist.in.ua> - Первый украинский юридический форум.
5. <http://www.nau.ua> - Інформаційно-пошукова правова система «Нормативні акти України (НАУ)».
6. <http://map.land.gov.ua/kadastrova-karta> – Публічна кадастрова карта України.
7. <http://land.gov.ua/> - Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру (Держгеокадастр)
8. <https://zem.ua/uk/> - Земельний портал України
9. <http://www.reyestr.court.gov.ua/> - Єдиний державний реєстр судових рішень
10. <https://usr.minjust.gov.ua/ua/home> - Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань
11. <https://kap.minjust.gov.ua/services/registry> – Державний реєстр прав на нерухоме майно (вхід через кабінет електронних сервісів)
12. <http://www.rada.kiev.ua/LIBRARY/partners.html> - Бібліотеки та інформаційні центри
13. <http://www.qntb.n-t.org> - Державна науково-технічна бібліотека України -
14. <http://www.lib-du.univ.kiev.ua> - Наукова бібліотека ім. М. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка -
15. <http://www.ukma.kiev.ua> - Наукова бібліотека Національного університету Києво-Могилянська академія -
16. <http://www.nbuv.gov.ua> - Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського -
17. <http://www.lucl.kiev.ua> - Публічна бібліотека ім. Лесі Українки
18. <http://www.library.uazone.net> - Українська бібліотечка
19. Погрібний О.О. Аграрне право України / під заг. ред. Погрібного О.О. // підручник. – К.: Істина, 2007. – 448 с. [Електронний ресурс]: режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/category/5/4/12/>
20. Гайворонський В.М. Аграрне право України / В.М. Гайворонський, В.П. Жушман // підручник. – Х.: Право, 2003. [Електронний ресурс]: режим доступу: <http://ukrlibrary.com.ua/books/20/2/index.html>
21. Аграрне право України: підручник / В.М. Єрмоленко, О.В. Гафурова, М.В. Гребенюк та ін., за заг. ред. В.М. Єрмоленка. – К.: К.: ЮрінкомІнтер, 2010. – 608 с. [Електронний ресурс]: режим доступу: http://hallbooks.net/basket_p_1_p_21.html